

HALDOL

Deze tekst is uitgesproken door de ambassadeurs van 'belemmerende medicatie op vrij sterven' op het composium 'de rol van vaccinatie en medicatie op vrij leven en sterven' van 12 oktober 2013 in Arnhem.

Inleiding

Dit document is onderdeel van '**medicatie met belemmerende werking op vrij sterven**'. Voor meer informatie: www.devrijemare.nl -> thema mens zijn -> sterven, vraagstukken rondom sterven -> medicatie met belemmerende werking op vrij sterven-basisstuk.

Bij belemmerende medicatie gaat het om medicijnen die nadelige bijwerkingen hebben op natuurlijk sterven.

In de uitwisseling met de artsen heeft Marieke de Vrij op inspiratieniveau naar verschillende medicijn groepen gekeken.

Antipsychoticum haldol

1. Haldol bij angst en onrust

Haldol is een medicijn dat in de terminale fase wordt gebruikt bij angst en onrust (en misselijkheid). Vaak is het zo dat door het gebruik van haldol er minder angst is bij de patiënt, daardoor kan ook de pijnbeleving veranderen. Er is dan minder pijnmedicatie nodig.

NB! Als de patiënt ontspannen is, bespoedigt dat zijn overlijden als dat de bedoeling is.

Werking: Haldol heeft een oplichtend effect, waardoor depressie vermeden kan worden. Het is bedoeld als- kortdurend- hulpmiddel. Het is helpend wanneer iemand teveel in zichzelf gekeerd is, om weer makkelijker in contact te komen met anderen, beter aanspreekbaar te zijn en weer bewuster te kunnen gaan waarnemen. Het werkt contact bevorderend als er een rem zit op contact.

Men kan zeggen dat haldol eigenlijk geen geneesmiddel is, maar meer een oppepmiddel ter verbetering van de communicatie met zichzelf en met anderen.

Overlijdensfase: In de laatste levensfase verbeteren contactuele vaardigheden door het gebruik van haldol, zodat er meer ruimte kan ontstaan om te praten over diepe zielenroerselen.

In combinatie met liefdevolle zorg kan haldol **helpen bij acceptatie** dat het moment van sterven dichtbij is.

Bij moeite met overlijden: kan het gebruik van haldol de verwachting scheppen dat het leven niet losgelaten hoeft te worden. Dan is er kans dat de vechtkracht om nog te willen blijven leven toeneemt.

Dus het middel haldol kan zowel helpend zijn als niet helpend bij overgave naar sterven toe. Het is belangrijk om dat onderscheid te maken.

Conclusie: Haldol heeft een gunstige invloed, bij tijdelijk gebruik, om in de laatste levensfase angst en onrust te verminderen en iemand uit een depressie te halen. De depressieve sfeer wordt minder en allerlei gevoelens en gedachtegangen worden toegankelijker voor de persoon die het betreft, wat overigens nog niet hetzelfde is als een doorleefd bewustzijn, maar maakt wel lichter.

Pas op met haldolgebruik bij mensen die stervend zijn en tot het laatste moment vechten om te blijven leven!

2. Haldol bij delier

Delier is vaak een voorbode voor dat iemand binnenkort komt te overlijden. De reserves van het lichaam raken op. Het komt regelmatig voor bij mensen die langdurig COPD medicatie hebben gehad en ook na operaties op oudere leeftijd, met name door narcose.

Wat is een delier?

Psychiater: een delier veroorzaakt ontregeling van het bewustzijn wat gepaard gaat met bewustzijnsschommelingen en ook vaak met verwardheid bij mensen die eigenlijk niet meer zo goed weten wat ze doen.

Inspiratie van Marieke: mensen raken als het ware buitenzinnig. Dat heeft vele varianten: extreem teruggetrokken of extreem naar buiten gericht, wat afwisselend voor kan komen, heftigheid in gebaren en chaotisch zijn in taalgebruik. Dat maakt dat iemand buitengewoon moeilijk aanspreekbaar is. Soms is er tijdelijk urineverlies waarbij daadwerkelijk emoties uitgewaterd worden. Mensen kijken heel naargeestig of overgefocused uit hun ogen.

Voor de familie en de omgeving is dit heel zwaar om mee te maken.

Als er sprake is van een deliersituatie wordt menigmaal een psychiater op consultbasis ingeschakeld. Hij kan besluiten om haldol (of soms risperdal) voor te schrijven.

Het antipsychoticum haldol kan dit proces inkapselen. Zeker als je haldol op een extreem moment geeft, kapsel je de extremiteit in van o.a. de gevoelens en is er een grote kans dat het delier door de medicijnen heen schiet, zodat de patiënt onbehandelbaar lijkt. Dus de werkzaamheid is sterk afhankelijk van wanneer het medicijn de emotie vastlegt.

In vroegere tijden werd een delier niet behandeld met een antipsychoticum en zou iemand waarschijnlijk heel snel overlijden.

De vraag is of door behandeling van een delier met haldol, het stervensproces verlengd wordt?

Dat is deels zo.

Mensen met een delier zijn ogenschijnlijk niet aanspreekbaar en kunnen zich niet goed uitdrukken als ze iets lijken te willen zeggen. Ze komen daardoor onsamenhangend over en drukken zich ook chaotisch uit in lichaamsbewegingen.

Dat maakt dat deze mensen sterke vereenzaming doorgaan omdat hun uitdrukkingsvaardigheden geblokkeerd zijn.

Dat roept de vraag op: helpen wij hen, wanneer we medicatie voorschrijven zodat ze weer wat beter kunnen communiceren met hun omgeving? Of verlengen we hun wanhoop die al ontstaan is, door sterven uit te stellen? Wat is het meest gunstige wat je een patiënt aan kan bieden?

Dat is persoonsafhankelijk.

Als het zichtbaar en invoelend is voor de omstanders dat de patiënt wegwijnt zodanig dat hij alle interesse voor de buitenwereld verloren heeft, dan is medicatie toevoeging niet nodig.

Maar als iemand wanhopig probeert in communicatie te komen naar anderen en het is zichtbaar dat de middelen daartoe ontbreken via uitdrukking en via de gebaren die iemand maakt, dan kunnen medicijnen, in dit geval haldol, geleidelijk opgestart worden. Een lichte verbetering kan de mogelijkheid bieden om uit te spreken wat nog gezegd wenst te worden.

Tot slot: De geruststelling en aanwezigheid van personeel of dierbaren om iemand heen is vaak zeer belangrijk voor mensen met een lichte delier, waardoor het delier vaak tot rust komt uit eigen beweging.